

VI TAVALINE PÜHAPÄEV A AASTAL

(Esimene lugemine Si15 ,15-20)

Lugemine Siiraki tarkuseraamatust:

Jumal andis inimesele oma käsud ja seadused - kui sa tahad, võid neid pidada, täita ustavalt Jumala tahtmist. Tema paneb sinu ette tule ja vee, ning sa sirutad oma käe selle järele, mida sa ihaldad. Inimese ees on elu ja surm; mida ta soovib, see saab talle osaks. Suur on Issanda tarkus, Tema on vägev ja võimukas ning näeb kõike. Issanda silmad on kõige ta loodu üle, tema teab inimese kõiki tegusid. Tema ei ole kellelgi käskinud pattu teha. Tema ei astu välja petise kaitseks.
See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps 119,1-2 4-5. 17-18. 33-34 R:1b)

R: Õnnis on see, kes elab Issanda seaduse järgi.

Õnnis on see, kes on laitmatu eluteel,
kes elab Issanda seaduse järgi.
Õndsad on need, kes peavad kinni ta käsust,
need, kes otsivad teda kõigest südamest.

R:

Sina oled andnud oma käsud,
et neist tõsimeeli kinni peetaks.
Oleksid mu sammud ometi kindlad
käima sinu seaduste teedel.

R:

Kanna hoolt minu, oma sulase eest,
siis ma elan sinu Sõna järgi.
Ava mu silmad nägema
sinu seaduste imesid.

R:

Juhata mind, Issand, oma seaduste teele,
siis ma hoian sinu poole kuni lõpuni.
Anna mulle tarkust sinu seadust taga nõuda,
olla su seaduse kuulekas täitja.

R:

(Teine lugemine 1Ko2 ,6-10)

Lugemine püha apostel Pauluse esimesest kirjast korintlastele:

Vennad, me kõneleme tarkusest täiuslike seas. See ei ole siitilma tarkus, ega siitilma valitsejate tarkus, kes kord oma võimust ilma jäävad. Vaid me kuulutame Jumala salajasse peidetud tarkust, mille Jumal on ette määranud enne aegade algust meie ülevuseks ja auks. Keegi siitilma valitsejaist ei ole seda ära tundnud, sest kui nad oleksid selle tarkuse ära tundnud, siis ei oleks nad kirkuse Issandat risti lõönud. Jah, meie kuulutame nii nagu kirjas seisab: "Mida ükski silm pole näinud ega ükski kõrv kuulnud, mida inimese süda pole osanud arvata - selle on Jumal valmistanud neile, kes teda armastavad". Ning meile on Jumal selle ilmutanud oma Vaimus, sest Vaim tungib kõikjale ja teab ära ka Jumala sügavaimad saladused.
See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi Jh 17,17)

Halleluuja. Issand, Sinu Sõna on tõde.
Pühitse meid oma tõe läbi. Halleluuja.

(Evangeelium Mt5 ,17-37 lüh >> << 20-22a.27-28.33-34a.37)

Lugemine püha Matteuse evangeeliumist:

Jeesus ütles oma jüngritele: "Ärge arvake, et ma olen tulnud seadust ja prohveteid tühjaks tegema. Ma ei ole tulnud neid tühjaks tegema, vaid täitma. Tõesti, ma ütlen teile, väikseimgi kirjamärk ei kao seadusest seni, kuni taevas ja maa püsivad - kuni kõik, mis peab sündima, on sündinud. Kes aga iganes nendest käskudest kasvõi kõige pisema tühjaks teeb ja õpetab seda ka teistele, teda hüütakse vähimaks taevariigis, kes aga käsu järgi elab ja nii ka teisi õpetab, tema saab suureks taevariigis. Sest ma ütlen teile: kui teie õiglus pole parem kirjatundjate ja variseride omast, siis te ei pääse taevariiki. Te olete ju kuulnud, mida muistsele põlvele öeldud: ära tapa. Ning igaühe üle, kes tapab, tuleb kohut mõista. Aga mina ütlen teile: igaüks, kes oma venna peale vihastab, läheb kohtu alla, kes aga ütleb oma vennale: "Sa lollpea", läheb suurkohtu alla, kes aga ütleb talle: "Sina söge pagan", läheb põrgutulle.

Kui sa nüüd oma ohvriandi altarile tood ja sulle tuleb meelde, et su vennal on midagi sinu vastu, siis jäta oma and altari ette ja mine lepi kõigepealt oma vennaga ära, siis tule ja too oma and. Sõlmi rahu oma vastasega ja ära viivita, kuni sa temaga kohtu poole teel oled, et ta ei annaks sind kohtuniku kätte ja et kohtunik ei annaks sind kohtusulase kätte ja sind ei heidetaks vangitorni. Tõesti ma ütlen sulle: sa ei pääse sealt enne, kuni sa oled ära maksnud viimsegi veeringu.

Te olete kuulnud, et on öeldud: Ära riku abielu. Aga mina ütlen teile: igaüks, kes vaatab naise peale teda himustades, on juba temaga abielu rikkunud oma südames. Kui sinu parem silm sind kiusatusse saadab, siis kisu see välja ja viska minema, sest sulle on parem kaotada üks ihuliikmetest, kui et kogu su ihu peaks põrgusse heidetama. Ja kui sinu parem käsi sind kiusatusse saadab, siis raiu see maha ja viska minema, sest sulle on parem, et üks sinu ihuliikmetest hakkub, kui et kogu sinu ihu satub põrgusse. Seaduses on öeldud: kui mees oma naise minema ajab, peab ta temale lahutuskirja andma. Aga mina ütlen teile: kes oma naise minema ajab, muidu kui kõlvatu elu pärast, ajab oma naise abielu rikkuma, ja kes iganes võtab minemasaadetud naise, rikub abielu.

Veel te olete kuulnud, et muistsele põlvele on öeldud: ära vannu valet. Ja et Issandale antud vannet tuleb pidada. Aga mina ütlen teile: ärge üldse andke vannet, ei taeva nimel, sest see on Jumala aujärg, ega maa nimel, sest see on tema jalgealune, ega Jeruusalemma nimel, sest see on suure kuninga linn. Ärge vannet andes ka oma pead panti pange, sest ühtki juuksekarva oma peas ei suuda te muuta mustaks ega valgeks. Iga teie "jah" olgu "jah" ning teie "ei" olgu "ei", sest kõik muu on kurjast.

See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, kui ma olin alles koolilaps, sai mu pinginaaber koolist järgneva iseloomustuse: "Selle iseloomustuse esitaja on andekas ja hea peaga noormees, aga ta on laisk ja ei viitsi üldse õppida. Tal on hea organiseerimisvõime, aga ta kasutab seda vales suunas..." Samas stiilis jätkus veel pikk loetelu, milles lause esimene pool viitas iseloomustatava headele külgedele, aga teine pool tegi need täiesti tühjaks. Niisuguse iseloomustusega kuhugi edasi õppima minek või hea töökoha saamine oleks olnud üliraske, kui mitte võimatu.

Aga kui me praegu iseendale ausa iseloomustuse peaksime kirjutama, kas ei kukuks see üsna samasugune välja? Nii see vahel lihtsalt on, et meil pole võimalik oma heade külgede üle uhkust tunda, kuna halvad küljed lämmatavad kõik hea. Otsustav pole niisiis mitte see, kui palju meil on häid omadusi, vaid kui palju neist halbade omaduste kõrval püsima jääb.

Me loeme patutunnistuse.

Jutlus

Armsad õed ja vennad, ilmselt te mõistate, miks tõi tänane evangeelium mulle taas meelde selle loo mu sõbrast, mille sissejuhatuses jutustasin. Me teame ju, et mida sirgjoonelisemad ja resoluutsemad on moraalsed nõudmised, seda võimatumalt raskeks muutub nende kõrvalekaldumatu täitmine.

Midagi sarnast võib tähele panna ka materiaalses - ehk nagu tänapäeval öeldakse, füüsikaalses - maailmas. Mida kiiremini auto sõidab, seda rohkem kulutab ta kilomeetri kohta kütust - õhutakistuse ja tõstejõu kompenseerimise pärast. Lisaks tõuseb ka ohupotentsiaal, sest mida suurema kiiruse juures autol midagi katki läheb, seda väiksem on tõenäosus õnnetuse korral ellu või terveks jääda. Muidugi oleneb siinjuures palju auto võimsusest, auto kooste ja materjalide kvaliteedist, juhi sõiduoskusest... ja õnne peab ka olema.

Teatud määral võib neid iseärasusi ka inimeste moraalsele käitumisele üle kanda. Inimesed on ju erinevad nii oma kiusatustelt kui võimelt neile vastu seista. Kuid paraku isegi evangeeliumi enda alusel ei ole võimalik üheselt öelda, mis oleks õigem: kas hoida kinni ideaalidest, hoolimata sellest, mis saab inimestest, või loobuda ideaalidest ja kirjutada seadused inimeste nõtruse järgi.

See probleem on olnud otsustav näiteks rooma-katoliku ja evangeelsete kirikute õpetuslike erinevuste seisukohast. Omaaegsed teravad õpetustülid, mille nimel vastastikku sõna otseses mõttes päid maha võeti, on jäänud juba sajandite taha, ning mõökade ja tulirelvade asemel peetakse juba ammu lahinguid vaid kirjasõna abil ülikoolides ja kirikuvalitsustes. Samas jääb see enamikule inimestest küllalt mõistmatuks - tänapäeva maailmas, kus traditsiooniliselt kristlikel aladel on kristlased jäämas vähemusse, küsivad paljud koguduste liikmed täiesti õigustatult: miks me ikka veel oma vendadega ühes lauas ei istu, nii nagu Jeesuse jüngrid ümber oma õpetaja. Eks tegelikult ühinemise nimel tehaksegi päris tugevaid pingutusi, kuid kui arutlus jõuab kirjatundjate kätte, siis selgub, et asi polegi nii lihtne.

Milles siis on sisuline probleem? Katoliku kiriku õpetus põhineb ideaalidel, mida Jeesus on õpetanud - see kehtib muutmatu seadusena. Sellepärast ei ole näiteks abielulahutus katoliku kirikus teoreetiliseltki võimalik, preestriks ordineeritu pühitsust pole võimalik enam kuidagi "maha pesta" isegi siis, kui tal preestriametiga seotud tegevus on keelatud, ja nii edasi. Abielu saab katoliku kirikus kehtetuks kuulutada ainult siis, kui tuvastatakse nn "abielulise nõusoleku" tingimuste rikkumine. Alternatiivi ei ole, sest põhireeglist erandite tegemine annaks eranditele seaduse jõu. Paraku just nii see evangeelsete kirikute puhul on toimunud, et tehtud erandid on ideaali üle võimust võtnud, ja seda just inimliku nõtruse pärast.

Kui nüüd võrrelda nende kahe kiriku õpetusi, siis katoliku kiriku õpetus on muidugi pedagoogilisem. Selle raames saab inimestele tõesti ideaale ja kümnet kasku õpetada nii, et nende nõudmisi täita püüdes õpib inimene ennast tundma: mida ta suudab ja mida mitte. Evangeelsete kirikute õpetuses kipuvad kümme kasku kohe alguses muutuma "kümneks leigeks soovitusmaks", mida päris elus ei peagi väga järgida püüdma; nii jääb inimesele sageli oma tegelikest moraalsetest võimetest ülevaade saamata.

Ega see nüüd ilus ei olnud, kuidas ma luterlaste kohta ütlesin, kuid tõttan kinnitama, et katoliku õpetusel on samuti oma pahupool - see nimelt ei arvesta kuigi palju inimeste psüühiliste iseärasustega. Näiteks, kui inimesel pole õnne leida kohe esimesel korral õige partner kogu eluks, siis jääb ta uuestiabiellumise korral ilma armulauaosadusest. Seejuures ei hoolita tema kavatsustest, isikuomadustest ega saatuse etteaimamatutest keerdkäikudest, sest kirjutatud seadus ei saa arvestada kõigi võimalike erijuhtudega.

Armsad õed ja vennad, mida võiks siis tänase evangeeliumi kokkuvõtteks öelda. Ilmselt on võimatu luua seadusi, mis kaotaks pinge ideaali ja tegeliku moraalse võimalikkuse vahel. Seda pinget võiks võrrelda üritusega katta suur katel väiksema kaanega: mida lähemal katlaservale on kaas, seda kaugemale jääb see

katla vastasküljest, ükskõik kuhu poole kaant liigutada. Sellepärast on meil siin maailmas alati kaks ülesannet korraga: ühest küljest ei tohi me unustada neid ideaale, mis Kristuses on meile ilmutatud, kuid teisalt peame tegema oma parima, et neid ideaale järgides ei kaotaks me oma inimlikkust. Võibolla leiavad kirikud kunagi võimaluse ka nii äärmuslikud erinevused ühte süsteemi viia. Amen.